

Тензије између институција Европске уније и пољске владе коју предводи национално-конзервативна странка "Право и правда", све су веће и чини се као да Брисел све више постаје један од највећих непријатеља за Варшаву, пише "Дојче веле".

- Изашли смо на крај са Грчком Алексиса Ципраса, изаћи ћемо на крај и са Пољском Јарослава Качињског - тако су дипломате Европске уније размишљале 2015. након изборне победе национално-конзервативне странке "Право и правда" (ПиС).

Иако се многи политичари у Бриселу нерадо сећају периода 2006-2007, односно времена када је Качињски био премијер Пољске, они су ипак у време формирања нове владе у Варшави 2015. били поприлично мирни.

Качињски на крају и није ушао у владу, њу је формирала Беате Шидло, али убрзо је постало јасно: он је тај који вуче све konce из позадине, утиче на најважније политичке одлуке или их чак сам доноси.

У почетку су многи у Бриселу на тензије између Европске уније и нове пољске владе гледали као на покушај Качињског да чврстим ставом обезбеди себи поштовање у његовој сопственој држави, али и ван ње.

Међутим, проблеми су се убрзо проширили. Европска комисија је већ у јануару 2016. реаговала на проблеме тамошњег Уставног суда у вези са реформама пољског правосуђа, наводи "Дојче веле".

Тако је по први пут покренута формална процедура под називом "Дијалог о правној држави", што је опет у Пољској изазвало нерасположење према институцијама ЕУ.

Ранији покушаји Европске уније да заштити правну државу у Пољској били су неуспешни, јер је на основу постојећих споразума Уније у таквим случајевима практично немогуће увести некакве праве санкције.

Као одговор на критике из Брисела, Варшава је почела да доводи у питање неке од надлежности Европске комисије. Пољска је тако годину дана касније наставила са сечом дрвећа у заштићеном подручју прашуме Бјаловица, упркос пресуди Европског суда правде који је захтевао да се сеча хитно и моментално заустави.

Тако нешто догодило се по први пут у историји ЕУ. Варшава је касније променила свој став и постала донекле помирљивија, али тај случај у суштини још увек није решен.

Критичари владине странке "Право и правда" пребацују и то да распирује непријатељство према Немачкој, иако Варшава и Берлин већ годинама негују добре односе.

Сматра се да ПиС тиме жели да учврсти своју позицију код гласача. Притом су везе с Немачком камен-темељац пољске спољне политике, а и Немачка је била најважнији заговорник уласка Пољске у Европску унију 2004. године.

Несугласице између тих двеју земаља достигле су врхунац приликом поновног избора председника Савета ЕУ.

Странка ПиС је одједном демонстративно одлучила да Доналда Туска, бившег пољског премијера, посматра не више као пољског, већ као "немачког кандидата". Уместо да му пружи подршку, у марту 2017. гласали су против његовог поновног избора за председника Савета ЕУ, пише "Дојче веле".

Политичари ПиС наводе чак и то да је Пољска на тим изборима била прегласана (27 према 1), јер је канцеларка Ангела Меркел шефове других влада ЕУ "приморала" да подрже њеног фаворита.

Довођење институција Европске уније у питање и дистанцирање од Немачке, из угла владе у Варшави служи "обнови пољског суверенитета".

Влада је већ у првим месецима свог постојања одлучила да Берлин замени Лондоном као главним савезником у ЕУ. То се догодило непосредно пре него што је пала одлука о "Брегзиту". Осим тога, продубљена је и сарадња у оквиру Вишеградске групе, којој, осим Пољске, припадају и Словачка, Чешка и Мађарска.

Иако Вишеградска група као "евроскептична интернационала" још увек није направила нешто нарочито пуно, Варшава остаје при својим сновима о блоку под пољским вођством који би био противтежа Берлину, а у извесној мери и Паризу.

У Пољској су дебате у вези са избеглицама и њихове расподеле по систему квота појачале утисак да ЕУ жели да примора земље-чланице на нежељени мултикултурализам, првенствено "диктиран из Берлина".

Пољски државни медији терористичке нападе у земљама Западне Европе представљају као директну последицу грешака бриселског естаблишмента. Качињски се спретно поиграва тензијама између Истока и Запада, а то не утиче само на Пољску: многи грађани нових земаља-чланица ЕУ не воле да им "стара Европа" држи лекције.

На Истоку, грађани улазак својих земаља у ЕУ виде више као "историјску правду", а мање као "улазак у западну школу демократије, правне државе и толеранције". Некада је улазак у ЕУ за Пољску био мера свих ствари, а данас је то "мање зло".

Странка ПиС својим бирачима објашњава да је пољско чланство у ЕУ "нешто што се

мора", јер само тако Варшава може да има утицаја у ЕУ, пре свега на политику Уније према Русији. У исто време, влада и медији блиски држави преносе негативну слику о ЕУ, сличну оној која се могла видети у Великој Британији уочи "брегзита".

Више од 80 одсто грађана Пољске одобрава постојање и чланство у ЕУ, али то одобравање могло би се пре описати као површно. Више од 70 одсто Пољака не жели да се придружи еврозони, а само половина испитаника гласала би за увођење евра као валуте, уколико би то био услов био останак у ЕУ.

Поред тога, симпатије за Европску унију наставиле би да се смањују уколико би чланство у Унији било везано за прихватање избеглица. Странка "Право и правда" заступа прагматични став према ЕУ и очекује бенефиције, попут коришћења средстава из великодушних фондова Уније, али без да заузврат пружи солидарност у питањима као што су дистрибуција избеглица.

Изгледа да се та земља данас налази у зачараном кругу. Њен статус у Европској унији од 2015. се погоршао, чак су пропали и неки њени оправдани захтеви за одређеним реформама ЕУ. То би могло да повећа фрустрације, како у влади, тако и у пољском друштву и евентуално да у тој земљи изроди идеју о организовању референдума о чланству Пољске у Унији.

Опозиција већ упозорава да политика Јарослава Качињског може да доведе Пољску до "полегзита".

Међутим, још вероватнији сценарио јесте да ће ненаклоњеност Пољске за нове пројекте европских интеграција, константне тензије са Бриселом и искривљени имиџ ЕУ који се шири у земљи, гурнути Пољску на маргине Европске уније. То ће их одвојити од добро интегрисаног језгра, односно пребацити у другу, трећу или чак четврту "ЕУ-брзину", пише "Дојче веле".

(Танјуг)